

БІНАРНІ ОПОЗИЦІЙНІ ПАРИ ВЕРХНІЙ (ВИЩИЙ, ВИЖНІЙ, ГОРИШНІЙ) – НИЖНІЙ (ДОЛІШНІЙ, НИЖЧИЙ) – СЕРЕДНІЙ НА ОЗНАЧЕННЯ РОЗМІРНО-ПРОСТОРОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК У ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРИЧНІЙ ОЙКОНІМІЇ

У статті розглянуто 5 бінарних опозиційних композитних пар та 5 окремо взятих назв поселень із прямою вказівкою на просторову локалізацію (верх, низ, середина) у західноукраїнській ойконімії історичної Львівської землі Руського воєводства. Ойконіми-сopposita включають у себе розмірно-просторові характеристики з ад'єктивними компонентами: верхній, горішний, вищий, вижній – нижній, низький, нижчий – середній. Аналіз зазначених назв населених пунктів у часовому проміжку, починаючи з др. пол. XIV ст., засвідчив, що ці назви виникли як орієнтири-уточнення, орієнтири-локалізатори місцезоташування поселень.

Ключові слова: ойконім, історична ойконімія, регіональна топонімічна система, топоніміка.

Ярослав Редьква. БИНАРНЫЕ ОППОЗИЦИОННЫЕ ПАРЫ ВЕРХНИЙ (ВЫСШИЙ, ГОРНЫЙ) – НИЖНИЙ (ДОЛЬНЫЙ, НИЗШИЙ) – СРЕДНИЙ НА ОБОЗНАЧЕНИЕ РАЗМЕРНО-ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ХАРАКТЕРИСТИК В ЗАПАДНОУКРАИНСКОЙ ИСТОРИЧЕСКОЙ ОЙКОНИМИИ

В статье рассмотрено 5 бинарных оппозиционных композитных пар и 5 отдельно взятых названий поселений с прямым указанием на пространственную локализацию (верх, низ, середина) в западноукраинской ойконимии исторической Львовской земли Русского воєводства. Ойконимы-сopposita включают в себя размерно-пространственные характеристики с адъективными компонентами: верхний (высший, горный) – нижний (низкий, низший) – средний. Анализ указанных названий поселений во временном промежутке, начиная со второй пол. XIV в., засвидетельствовал, что эти названия возникли как ориентиры-уточнения, ориентиры-локализаторы местоположения поселений.

Ключевые слова: ойконим, историческая ойконимия, региональная топонимическая система, топонимика.

Yaroslav Redkva. BINARY OPPOSITION PAIRS VERHNIY (VYSHCHYI, VYZHNIY, HORISHNIY) [HIGH] – NYZHNIY (DOLISHNIY, NYZHCHYI) [LOW] – SEREDNIY [MIDDLE] TO MEAN SIZE AND SPATIAL CHARACTERISTICS IN WESTERN UKRAINIAN HISTORICAL OIKONYMY

The article deals with five binary opposition composite pairs and five separate place names having a meaning spatial localization (top, bottom, middle) in Western Ukrainian oikonymy of the historical Lviv Land of Ruske Voivodeship. Composite oikonyms include size and spatial characteristics with adjectival components: verhniy, horishniy, vyshchyi, vyzhniy [high] – nyzhniy, nyzkyi, nyzhchyi, dolishniy [low] – seredniy [middle]. The analyses of the place names in time space starting since the second half of the fourteenth century proves that these names were coined as landmarks that specified and localized the locality's positions.

Key words: oikonym, historical oikonymy, regional toponymic system, toponymics, name studies.

Ойконіми як особливий різновид топонімів дають можливість не тільки з'ясувати суто мовні (наприклад, етимологічні аспекти появи, походження, зародження, функціонування такого класу поміна propria), а й також побачити в них певну систему формування цілісного топонімного ландшафту території в його регіонально-просторовому вимірі. Регіональна ойконімічна система як органічна й невід'ємна складова топонімічної системи окремо взятої території також дає нам можливість об'єднати всю топонімну лексику на основі ментального компонента, адже «онтологічне буття топонімічної системи неминуче змикається з її ментальним існуванням» [2, с. 15].

Аналізуючи історичні назви поселень, особливе місце необхідно відводити мотивації (в тому числі просторовій), яка «є важливою ознакою народної самосвідомості, її менталітету», «... це проникнення в психологію номінатора, що дав ту чи іншу назву, проблема ціннісної орієнтації народу» [3, с. 48–54]. Ментальна складова має безпосереднє відбиття в ойконімії, яка – в тому числі – є продуктом народної самосвідомості; в ній відображені матеріальні й духовні релікти окремого народу або ж народів із проживанням на спільних етнічних кордонах.

Історична ойконімія є також однією з найбільш ранніх форм відображення дійсності у свідомості людини «заради орієнтування в широкому сенсі цього слова...» [1, с. 74–76].

Ойконімія Львівської землі Руського воєводства*, яка виступає об'єктом цього дослідження, засвідчує певну своєрідність у топонімному баченні як українців, так і поляків, вона є складовою західного етнічного польсько-руського (українського) кордону, що має історичне відбиття в назвах поселень на означення розмірно-просторових характеристик. Львівська земля якогось усталеного адміністративного поділу в період, що нас цікавить, не мала. Так, у 1376 році до неї входив Буський повіт, з нею пов'язують Олеський (1439–1443 рр.), Городецький (1448–1469 рр.), Щирецький (1442 р.) та зниклі Золочівський і Жидачівський повіти (1530 р.).

Із наявної джерельної бази ми виокремили назви поселень, починаючи з кін. XIV ст. Найважливішими з-поміж джерел виявились: АЮЗР, ЖУР, ЙФМ, ПГН, багатотомне видання «Akta grodzkie i ziemskie czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie» (далі – AGZ), AGAD / МК, ALS, Atl. Jabł., Lustr. 1564–1565 / 1, Lustr. 1661–1665 / II, ML, MRPS, RGL, SG, SGL, SMRP, Żdź*.

У цій статті ставимо собі за мету виявити й проаналізувати з погляду бінарної опозиційності корелятивні пари назв поселень на позначення розмірно-просторових характеристик у складі західноукраїнської історичної ойконімії на прикладі Львівської землі колишнього Руського воєводства, в яких (ойконімах) виразниками задекларованих просторовості й розміру виступають компоненти-означення: *верхній* «який міститься, знаходиться зверху, вище чого-небудь; близький від витоків, початку річки» [СУМ I, с. 335], *горішній* «розташований на високому місці або на горі» [СУМ II, с. 131]; «выше по течению лежащий» [Гр. I, с. 312]; пол. *górnny* «w górze będący, wyżej leżący, wyższy, wierzchni» [SW I, s. 890], (*вищій, вижній*) – *нижній* «який міститься внизу, нижче інших подібних предметів; який міститься недалеко від гирла ріки» [СУМ V, с. 409], *долішній* «який міститься або розташований внизу; нижній» [СУМ II; с. 359]; «внизу лежащий, нижній» [Гр. I, с. 417]; пол. *dolny* «przym. od dół; spodni, niższy» [SW I, s. 499], (*низький, нижчий*) – *середній*.

Зазначені просторові ад'єктиви у складі ойконімів-словосполучень, попри загальне вираження поняття *простору*, є також і категорією граматичною. Із лінгвістичного погляду аналізовані ойконіми – це атрибутивно-субстантивні словосполучення, а відповідниками названої категорії *простору* синонімічно виступають: *ареал, місце, терен, територія*.

Так, градацію особливостей ландшафту Львівської землі, починаючи з XIV ст. і до наших днів, чітко ілюструють писемні джерельні свідчення з цієї території. При аналізі назв поселень із вказаними просторовими компонентами неодмінно виходимо з розуміння територіальної специфіки історичної Львівської землі включно з її говірковим масивом та суспільно-етнічними українсько-польськими стосунками, що склалися на ній, і які могли вплинути на розвиток структури назви.

Набір атрибутивних компонентів у складі ННП цих теренів не є досить розгалуженим і зводиться, в основному, до кількох пар (як було вже зазначено вище) бінарних опозицій

* Стаття продовжує цикл публікацій, присвячених дослідженню західноукраїнської історичної ойконімії (зокрема назв населених пунктів колишнього Руського воєводства). Див., напр., наші попередні статті: Редька Я. П. Формування регіональних топо- (ойконімних) систем із погляду діахронії / Я. П. Редька // Студії з ономастики та етимології. 2004. – К., 2004. – С. 147–161; Редька Я. Бінарні опозиційні *composita* на означення розмірно-просторових характеристик в історичній ойконімії Руського воєводства (на прикладі Галицької землі) / Я. Редька // Науковий вісник Чернівецького університету. – Вип. 752. Слов'янська філологія: Зб. наук. праць. – Чернівці: ЧНУ, 2015. – С. 163–171.

*Пояснення джерел подаємо в кінці статті.

(корелятивних пар), а саме: укр. *верхній, горішній, вищий, вижній – нижній, низький, нижчий* (пол. *wyższy – niższy, niski, dolny – górny*) – *середній* (пол. *średni*), які послідовно й розглянемо:

Верхнє Висоцьке, Турк. р-н, Льв. [АТУ, с. 188] (до 1946 року Висоцько Вижне); Wysocko (XV w.) [АЮЗР VIII / IV, с. 193]; Wysocko (z. Brody) / Wyszoczko 1515 [Żdź XVIII / 1, s. 157, 145]; Wysocko (XVI w.), z. lw. (Brody) [Atl. Jabł., m. 2]; Wysocko, z. lw., pow. lw., 1631 [SGL.; t. 382, s. 788–789]; Wysocko 1790 [RGLZłocz. (14)]; Wysocko 1893 [SG XIV; s. 119]; Висоцько гурн. / Wysocko górne (Турка) 1905 [ПІГН, с. 13]; Wysocko 1931–1938 [SMRP, s. 1925]; Висоцьке 1968 [ІМСУ(Льв.), с. 167]. Пор. структурно й значеннево близьку ННП: укр. Висоцьке (Крв.) [АТУ, с. 375].

/ Нижнє Висоцьке, Турк. р-н, Льв. [АТУ, с. 188]; 1530 [ІМСУ(Льв.), с. 695]; Wisocko niżne 1890 [SG XIV, s. 120].

Вишня (*Вища (Верхня) і *Нижча (Нижня) – див. нижче в джерелах), Гор. р-н, Льв. [АТУ, с. 177]; Вышня; *ou vyšni* 1393 [ССУМ I, с. 225]; 1438 р. [ІМСУ(Льв.), с. 257]; Vysznen[*sis*] 1498, Wischnya 1530, Wysnen[*sis*] 1532 [ЦДІАЛ; Ф. 52, оп. 2, спр. 8, арк. 763–764; спр. 9, арк. 1004; спр. 10, арк. 115–116]; Wissienka (nowo posadzona) 1557 [AGAD / МК; 105, f. 137–139 v]; 1564–1565 [Lustr. 1564–1565, s. 15]; Wyszenka niższa / Wyszenka wyższa, z. lw. (XVI w.), z. lw. (Żółkiew) [Atl. Jabł., m. 2]; Wiszenka / Wisienka, z. lw., pow. lw., 1617 [SGL.; t. 371, s. 823–825]; 1619 [SGL; t. 372, s. 1054–1055]; 1620 [SGL.; t. 373, s. 2402–2405]; 1635 [SGL; t. 386, s. 600–602, 2226–2228]; Wisienka 1661–1665 [Lustr. 1661–1665 / II, s. 197]; Wiśnia, z. lw., 1668, 1699 [AGZ I, s. 66–67, 112; X, nr 1129]; *Wiszenka została założona na surowym korzeniu i na prawie wołoskim w 1557 r. przez ówczesnego starostę grodeckiego, marszałka wielkiego koronnego i wojewodę podolskiego Jana Mieleckiego. Osadźcą wsi i pierwszym jej sołtysem był książę Hryć. W dwa lata później Zygmunt August zatwierdził przywilej lokacyjny Wiszenki* 1671 [SGL; t. 426, s. 2948–2951]; Wyszenko 1790 [RGLLeop. (12)]. Пор. структурно й значеннево близьку ННП: укр. Вишня (Кв.) [АТУ; с. 375].

Ляшки Горішні (суч. Горішне), Мик. р-н, Льв. [АТУ, с. 180]; *Laschky et Zubrzec in distr. Leop.* 1463, *in Lyaschky* 1466 [AGZ XV, s. 430; XIX, s. 509]; Leschky 1469, Lyaski 1515, Laski 1578 [Żdź XVIII / 1, s. 21, 81, 159]; Laszki Górne (XVI w.), z. lw. (Brzozdowce) [Atl. Jabł., m. 3]; Laszki Górne, z. lw., pow. żydacz., 1641 [Arch.Burszt., rkps. 95]; Laszki Górne 1785–1788 [ЙФМ, с. 187]; Laszki Górne 1790 [RGLBrzez. (15)]; Laszki Górne 1931–1938 [SMRP, s. 871]; Ляшки Горішні (Горішне) 1968 [ІМСУ(Льв.), с. 471]. Ойконім *Ляшки Горішні за структурою – складна назва, утворена з означального члена з локативним значенням *Горішні* (як орієнтир та диференціатор на місцевості: протиставлення до розташованого поруч НП *Ляшки Долішні (суч. Долішне – див.), Мик. р-н, Льв. [АТУ, с. 180] та базового компонента – *Ляшки*.

/ Ляшки Долішні (до 1950 суч. Долішне), Мик. р-н, Льв. [АТУ, с. 180]; XIV ст. [ІМСУ(Льв.), с. 833]; Leschky 1469, Lyaski 1515, Liaski 1578 [Żdź XVIII / 1, s. 13, 74, 156]; Dolska (XVI w.), z. lw. (Bolechów) [Atl. Jabł., m. 3]; Laszki Dolne, z. lw., pow. żydacz., 1631 [Arch.Burszt., rkps. 95]; Laszki Dolne 1785–1788 [ЙФМ, s. 187]; Laszki Dolne 1790 [RGLBrzez. (15)]; Laszki Dolne 1884 [SG V, s. 94]; Laszki Dolne 1931–1938 [SMRP, s. 871]; Ляшки Долішні / Долішне 1968 [ІМСУ(Льв.), с. 471]. ННП *Ляшки Долішні за структурою відносимо до складних назв, утворених із означального члена з локативним значенням *Долішні* (як орієнтир та диференціатор на місцевості): протиставлення до розташованого поруч НП *Ляшки Горішні (теп. Горішне, Мик. р-н, Льв. [АТУ, с. 180]) та базового компонента – *Ляшки* (значення останнього див.: *Ляшки Горішні*).

Нижній Струтин / Верхній Струтин, Рожн. р-н, І-Ф. [АТУ, с. 127]; Struthyn 1515, Struthin Nizni 1578 [Żdź XVIII / 1, s. 79, 165]; Stratyn Niższy / Stratyn Wyższy (XVI w.) [Atl. Jabł., m. 2]; *wieś Strutyn* 1661–1665 [Lustr. 1661–1665 / II, s. 97]; Strutyn Niżny / Strutyn Wyżny 1785–1788 [ЙФМ, s. 296]; XVIII ст. [ІМСУ(Тр.), с. 513]; Strutyn niższy / Strutyn Wyżny 1890 [SG XI, s. 423]; Струтинъ дольн. / Strutyn dolny 1905 [ПІГН, с. 50]; Strutyn Niższy / Strutyn Wyższy 1931–1938 [SMRP, s. 1635]; Нижній Струтинъ / Верхній Струтин 1962 [ІМСУ(І-Ф.), с. 512–513].

Верхня Білка, Пуст. р-н, Льв. [АТУ, с. 183]. Село відоме з початку XV століття [6, с. 147–148].

/ Нижня Білка, Пуст. р-н, Льв. [АТУ, с. 183], Byelka / Biłka król. (w. Lwów) 1475 [AGZ XV, s. 174]; Bielka 1578 [Zdź XVIII / 1, s. 66]; Bielka Królewska (XVI w.), z. lw. (Lwów) [Atl. Jabł., m. 2]; Bilka Królewska 1790 [RGLLeop. (12)]; Biłka królewska 1880 [SG I, s. 228]; Biłka Królewska 1931–1938 [SMRP, s. 105]; Нижня Білка 1968 [ІМСУ(Лв.), с. 602].

Вважаємо, що бінарні корелятивні (опозиційні) пари: *верхній (горішній, вищий, вижній) – нижній (низький, нижчий) – середній* в складі 5 бінарних опозиційних пар (*Верхнє Висоцьке (Висоцько Вижне) / Нижнє Висоцьке; Вишня (*Вища (Верхня)) / *Нижча (Нижня); Ляшки Горішні (Горішне) / Ляшки Долішні (Долішне); Нижній Струтин / Верхній Струтин; Верхня Білка / Нижня Білка*) розглянутих західноукраїнських ойконімів Львівської землі Руського воєводства вказують на: а) зростання населених пунктів, починаючи з др. пол. XIV ст.; б) компактність і цілісність самих поселень і відсутність чітко окреслених між ними земельних меж (на це вказує опорний компонент ойконіма. Так, назва НП *Вишня* мешканцями свідомо вживається без означення *Верхній* чи *Нижній* (що домислюється останніми хоча б на рівні фонових знань). Опозиційною парою до *Верхній, Нижній* у вказаному ойконімі виступають атрибутиви *Вищий, Нижчий* (див.); в) прямим свідченням і підтвердженням семантики просторовості *верхній (горішній, вищий, вижній) – нижній (долішній, низький, нижчий) – середній* слугують нам ще 5 поданих нижче ойконімів Львівської землі, які хоч і не мають своїх бінарно-опозиційних відповідників, однак значеннево прямо вказують на просторову локалізацію (верх, низ, середина). До таких зараховуємо назви: *Верхобуж*, Зол. р-н, Льв. [АТУ, с. 179]; *Werchobuż* (w. Sassów) 1523 [ŁCh.Zł., s. 123]; *Wierhobusz* (XVI w.), z. lw. (Brody) [Atl. Jabł., m. 2]; *Wierzchobuże* 1649 [ЖУР V / 2, s. 233]; *Wierhobusz / Wierhobuszka* 1790 [RGLZłocz. (14)]; *Werchobuż* 1891 [SG XIII, s. 221]; *Верхобужь / Werhobuz* 1905 [ПГН, с. 11]; *Werchobuż* 1931–1938 [SMRP, s. 1807]; *Верхобуж* 1968 [ІМСУ(Лв.), с. 400]; *Верхутка*, Яв. р-н, Льв. [АТУ, с. 189], *Вишків*, Дол. р-н, І-Ф. [АТУ, с. 124]; *Wyszkow* (XVI w.), z. lw. (Dolina) [Atl. Jabł., m. 3]; *Wyszkow* 1649 [ЖУР V, s. 258]; 1678 р. [ІМСУ(І-Ф.), с. 223]; *Wyszków* 1785–1788 [ЙФМ, s. 56]; *Wyszkow* 1790 [RGLStr. (13)]; *Wyszkow* 1892 [SG XIV, s. 149]; *Вышковь / Wyszków* 1905 [ПГН, с. 13]; *Wyszkow* 1931–1938 [SMRP, s. 1929]; *Вишків* 1962 [ІМСУ(І-Ф.), с. 223]. Пор. структурно й семантично близькі ННП: укр. *Wyżkow* (XVI w.), z. lw. (Żurawna) [Atl. Jabł., m. 3]; *Вишківка* (Жт.) [АТУ, с. 375]. Є оронім – *Вишківський перевал* [Експ.]; *Дроговиж*, *Дроговиже* (суч. *Верхньодорожне*), Мик., Льв. [АТУ, с. 180]; *Drohowyże* (Mikołajów) 1356 (магдебурзьке право), *Drohowsz* 1456, *ad Drohowiża* 1768 [AGZ III, s. 17; XIV, s. 467; XXIII, s. 576]; *Drohowsz* 1469, *Drohowsz* 1515, *Drohowis* 1578 [Zdź XVIII / 1, s. 15, 71, 156]; *Drohowsz / Drohowyż* (*Drohowyże*) 1478 [MRPS I, s. 1468]; *Drohowyże* (XVI w.), z. lw. (Gliniany) [Atl. Jabł., m. 2]; 1649–1650 *Drohowiz* [ЖУР V, s. 248]; *Drohowyże* 1785–1788 [ЙФМ, s. 106]; *Drohowyż / Drohowyże* 1881 [SG II, s. 158]; *Дроговызь / Drohowyż* (Рудки) 1905 [ПГН, с. 19]; *Дроговиже* (*Верхньодорожне*) 1968 [ІМСУ(Лв.), с. 470]; *Середній Горб*, Яв. р-н, Льв. [АТУ, с. 189].

Деякі дані досліджень середньовічних поселень Східної і Середньої Європи, отримані археологами, допомогли нам прийти до висновків, що у східних слов'ян ще до зазначеного нами на початку цієї розвідки часового проміжку, тобто XIV ст., зростала кількість населених пунктів і зберігався долинний тип розселення, який пізніше змінився на вододільний, а в лісостеповій зоні продовжували домінувати поселення долинного типу. Зростання населення та освоєння нових територій поступово призводило до зімкнення господарських ареалів залюднених місць (селищ). У X–XII ст. вже чітко окреслилися межі таких господарських територій, і всередині них почали виникати так звані *починки* та *висілки*, що стало поштовхом до нового етапу розселення в лісовій зоні, починаючи з XIV ст. Як наслідок – ареали сіл почали зростати за рахунок освоєння лісових площ на вододілах, що протривало до завершення феодалізації, тобто до XVI ст. Десь на межі XIII–XIV ст. почався третій етап розвитку східнослов'янського села. У цей період різко зменшується кількість відомих поселень у долинах рік, і починається заселення вододілів у лісових зонах, що й стало причиною запустіння в др. пол. XIII–XIV ст. багатьох поселень у долинах [4, с. 53, 55, 67, 209].

Однак, зрозуміло, продовжуючи розв'язувати наші прямі лінгвістичні завдання, найважливішим із яких є етимологізація всіх історичних ойконімів України, ми все глибше

проникаємо в комплексну проблему ідентифікації українського та польського етносів із виявленням їхнього спільного й одночасового зародження на суміжних теренах проживання, де проаналізовані просторові характеристики західноукраїнських поселень є однією з невід'ємних складових буття, адже мовний ономастичний матеріал – це невіддільна складова «реального світу та суспільного простору» [5, с. 42].

ЛІТЕРАТУРА

1. Афанасьев О. С. Концептуальні засади дослідження топонімічної атрактивності території міста / О. С. Афанасьев // Природно-територіальні та суспільно-географічні комплекси регіонів: історія формування, стан, проблеми, перспективи: матеріали Всеукр. науково-практ. конф., присв. 70-річчю від часу утворення Луганської області. – Луганськ, 2008. – С. 74–76.
2. Дмитриева Л. М. Русская топонимическая система: онтологическое и ментальное бытие / Л. М. Дмитриева // Известия Уральского государственного университета. Серия 2: Гуманитарные науки. Выпуск 4. – 2001. – № 20. – С. 13–18.
3. Керт Г. М. Топонимия в современном мире / Г. М. Керт // Известия Уральского государственного университета. Серия 2: Гуманитарные науки. – 2001. – № 20. – С. 48–54.
4. Риер Я. Г. Аграрный мир Восточной и Центральной Европы в средние века по археологическим данным / Я. Г. Риер. – Могилев, 2000. – 263 с.
5. Handke Kwiryna. Czas i przestrzeń w polskich pracach językoznawczych / K. Handke // Rozważania i analizy językoznawcze. Wybór prac wydany z okazji 65 urodzin Autorki. – Warszawa, 1997. – 554 s.
6. Sikora F. Sieniawski Rafał h. Leliwa (zm. 1518) / F. Sikora // Polski Słownik Biograficzny. – Warszawa – Kraków, 1996. – Т. XXXVII / 1, zeszyt 152. – S. 147–148.

СКОРОЧЕННЯ ДЖЕРЕЛ

- AGAD / MK – Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (Головний архів давніх документів у Варшаві), zesp. Metryka Koronna. Oddział 56.
- AGZ – Akta grodzkie i ziemskie czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego Bernardyńskiego we Lwowie. – Lwów, 1868–1935. – Т. I – XXV.
- Arch.Burszt. – Архівні матеріали з історії міста Бурштин Галицького району Івано-Франківської області, що зберігаються в Державному архіві Івано-Франківської області – ДАІФО (Рукопис № 95).
- Atl. Jabł. – Atlas historyczny Rzeczypospolitej Polskiej. Epoka przełomu z wieku XVI na XVII. Dział II: Ziemie Ruskie Rzeczypospolitej / Dział opracowany przez Aleksandra Jabłonowskiego. – Warszawa, Wiedeń, 1889–1904.
- Lustr. 1564–1565 / 1 – Lustracje dóbr królewskich XVI–XVIII wieku. Województwa Ruskie, Podolskie i Belskie. Lustracja województw Ruskiego, Podolskiego i Belskiego 1564–1565. Część 1 / Wydali Krzysztof Chłapowski i Helena Żytkowicz. – Warszawa; Łódź: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1992. – 281 s.
- Lustr. 1661–1665 / II – Lustracja województwa Ruskiego 1661–1665. / wydali Emilia i Kazimierz Arłamowscy. – Wrocław etc., 1974. – Część II. Ziemia Lwowska – 216 s.+ mapa.
- ŁCh. Zł. – Charewiczowa Ł. Dzeje miasta Złoczowa. – Złoczów, 1929. – 221 s.
- MRPS – Matricularum Regni Poloniae Summaria / Wyd. T. Wierzbowski. – Varsoviae, 1905–1961. – Т. I–IV (1905–1910).
- RGL – Regna Galicie et Lodomeriae Josephi II et M. Theresiae augg. iussu... – 1790 r. Nomina Circulorum (numeris Chartae respondentia): 9. Przemyśliensis; 10. Samboriensis; 11. Zolkiewienfis; 12. Leopoliensis; 13. Stryenfis; 14. Złoczovienfis; 15. Brzezanyensis; 16. Stanislavovienfis; 17. Tarnopolienfis; 18. Zalezczykienfis.
- SG – Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich / Red. T. Sulimierski, B. Chlebowski, W. Walewski. – Warszawa, 1880–1902. – Т. I – XV.
- SGL – Sąd Grodzki Lwowski. Актові книги Львівського гродського суду Руського воеводства, що містяться в Центральному державному історичному архіві України у Львові (ЦДАІЛ. – Фонд № 9). Цифри, що йдуть після скорочення, вказують на номер тому і номер сторінки.
- SMRP – Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej z oznaczeniem terytorialnie im właściwych władz [...]. – Przemyśl-Warszawa, 1931–1938.
- SW – Słownik języka polskiego, red. J. Karłowicz, A. A. Kryński, W. Niedźwiedzki. – Т. I–VIII. – Warszawa, 1900–1927.
- Żdż XVIII / 1 – Polska XVI wieku pod względem geograficzno-statystycznym. Ziemie Ruskie: Ruś Czerwona / Opisana przez A. Jabłonowskiego. – Warszawa, 1902. – Т. XVIII. – Część I.

АТУ – Українська РСР: Адміністративно-територіальний устрій на 1 січня 1987 р. / Відп. ред. В. І. Кирненко, В. І. Стадник. – К.: Головна редакція УРЕ, 1987. – 504 с.

АЮЗР – Архив Юго-Западной России, издаваемый Временною комиссиею для разбора древних актов высочайше учрежденною при Киевском, Подольском и Волынском генерал-губернаторе. – К., 1859–1914. – Ч. I–VIII. – Т. I–XXXV.

Гр. – Словарь української мови / упор. Грінченко Б. Д. – К., 1907–1909. – Т. I–IV.

ЖУР – Жерела до історії України-Руси / Вид. М. Грушевський, С. Томашевський. – Львів, 1895–1913. – Т. I–VII.

ІМСУ (І-Ф.) – Історія міст і сіл Української РСР: Івано-Франківська область. – К.: Головна редакція УРЕ, 1971. – 639 с.

ІМСУ (Лв.) – Історія міст і сіл Української РСР: Львівська область. – К.: Головна редакція УРЕ, 1968. – 979 с.

ІМСУ(Тр.) – Історія міст і сіл Української РСР: Тернопільська область. – К.: Головна редакція УРЕ, 1973. – 640 с.

ЙФМ – Йосифінська (1785–1788) і Францисканська (1819–1820) метрики. Перші поземельні кадастри Галичини. Покажчик населених пунктів. – К.: Наукова думка, 1965. – 353 с.

ПГН – Русско-польский и польско-русский алфавитные перечни географических названий помещенных на картах Галицыи и Буковины инж. Корнмана. – Киев: Издание Киевского Округа Путей Сообщения, 1915. – 124 с. (60 с. + 64 с.).

ССУМ – Словник староукраїнської мови XIV–XV ст. – К., 1977–1978. – Т. 1–2.

ЦДІАЛ // Центральний державний історичний архів України у місті Львові. Відділ рукописів. – Ф. 52, оп. 2, спр. 9, арк. 374 (Ф. – № фонду, оп. – № опису, спр. – № справи).

СКОРОЧЕННЯ НАЗВ РАЙОНІВ (ПОВІТІВ) КОЛИШНЬОЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ЗЕМЛІ РУСЬКОГО ВОЄВОДСТВА

Бр.	Бродівський р-н, пов., Лв.
Гор.	Городоцький р-н, Лв.
Жд.	Жидачівський р-н, Лв.
Зол.	Золочівський р-н, Лв.
К.-	Кам'янка-Бузький р-н, Лв.
Буз.	
Мик	Миколаївський р-н, пов., Лв.
.	
Нес	Нестерівський р-н, Лв.
т.	
Пер	Перемишлянський р-н, Лв.
ем.	
Пус	Пустомитівський р-н, пов., Лв.
т.	
Стр.	Стрийський р-н, Лв.
Тур	Турківський р-н, Лв.
к.	
Яв.	Яворівський р-н, Лв.

ІНШІ СКОРОЧЕННЯ

m.	місто (містечко)	w.	схід, століття
m. 2, 3	нумерація карт	z. lw.	Львівська земля
obw.	область (пол. obwód)		
pd.	південь		
pow.	повіт		
pow. lw.	Львівський повіт		

Стаття надійшла до редакції 1.08.2017 р.